

Valokuvaaja Ida Taavitsaisen ja kuraattori Kristyna Müllerin haastattelu

KM: Voitko aloittaa kertomalla miten näyttely ”Neljän seinän sisällä” sai alkunsa?

IT: En alunperin suunnitellut tekeväni valokuvaprojektia. Kun Japanin pandemiarajoitukset vihdoinkin hellittivät, mieheni lähti sinne tervehtimään perhettään tyttäreni kanssa. Hän kysyi jos haluan jotain tuliaisiksi, en itse halunnut lähteä mukaan koska olin raskaana ja lentomatka Japaniin on nykyään noin 14 tuntia. Vastasin että haluan Instax-kameran, ajattelin että sillä on kiva kuvata lapsia.

Jos kuvaan puhelimella kuvat jäävät sinne ja jos kuvaan filmille kestää todella pitkään ennen kuin saan fyysiset kuvat. Minulla oli tarve luoda kuvia, mutta myös saada kuvat heti fyysisesti käteen, mutta ottaa niitä helposti ja spontaanisti. Minulla ei ollut varsinaista suunnitelmaa tai systematiikka, mutta huomasin pian että kuvasin ainoastaan sisätiloissa kotona, joten jatkoin tällä linjalla. Se oli myös tapa olla luomatta liikaa paineita itselleni. Jossain vaiheessa aloitin päiväkirjamerkinnot. Olen aina pitänyt päiväkirjaa, mutta viimeisen 15 vuoden ajan se on ollut satunnaista. Minulla oli asioita työstettävänä, korona oli päättymäisillään, miehelläni oli alkava keski-ikä kriisi, maapallo on tuhoutumassa, sota ukrainassa jatkui ja pitääkö todella saada vielä yksi lapsi tällaiseen maailmaan? Oli paljon käsiteltävää.

KM: Sinun tapauksessa äiti on myös valokuvaaja ja jää tavallaan aika näkymättömäksi kuvissasi ja sitä kautta perheen tarinassa. Mitä ajattelet tästä roolista?

IT: Ajattelen että se on yleinen äitiongelman. Työskentelen työpajaohjaajana Suomen valokuvataiteen museossa ja ohjaan vanhempien ja taaperoiden työpajoja, enimmäkseen äitejä lapsen kanssa. Tapaamisten aikana olen tarjoutunut ottamaan yhteiskuvan lapsesta vanhempiensa kanssa ja usein keskusteluissa ilmenee että äiti on aika näkymätön perheen kuvissa. Elämässä en ole niin näkymätön, lapset tulevat useimmiten ensimmäisenä minun luokseni, jos he haluavat jotain. Näyttelyssä on kuva minusta synnytyssosastolta ja muutama selfie, mutta itsensä unohtaa helposti.

KM: Mite tämä sarja eroaa tavastasi työskennellä?

IT: Lähinnä siinä, että se on niin spontaani, arkipäiväinen. Tätä kuvatakseni en joudu varaamaan aikaa työskentelyyn erikseen. Milloin tahansa kotona arjessa voi tuntua siltä

että tästä pitää ottaa kuva. Joskus tulee kuvattua kaksi kuvaa päivässä, joskus ei yhtään kuukauteen. En varsinaisesti editoi näitä kuvia, jokunen kuva ei päässyt mukaan koska se päätyi muualle, mutta muuten kaikki kuvat ovat mukana.

KM: Miksi valitsit tämän tekniikan?

IT: On erilaista tulla kuvatuksi näin kuin puhelimella. Yritän muutenkin välttää puhelimen käyttöä lasten seurassa. Haluan myös oman työkalun, jota lapset eivät saa ottaa. Toki he haluavat käyttää Instax-kameraa, mutta se on minun. Kännykkäkuvaa katsotaan eri tavalla, tämä kuva tulee esille, odotamme jännittyneinä mitä siitä tulee, se on ihan eri prosessi. Tunnen itseni ja tiedän, että millään muulla tavalla en saisi fyysisiä kuvia tehtyä tässä elämänvaiheessa.

KM: Näen projektisi osana perinnettä, jossa naistaitelijat luovat itselleen puitteet jatkaa työskentelyä elämän muuttuessa. Muita esimerkkejä voivat esimerkiksi olla käsityöt tai teokset pienemmässä koossa, kun luomiseen ei ole aikaa eikä tilaa. Miten koet tämän?

IT: Tämä pätee minuunkin, ehdottomasti. Työskelen analogisesti, mutta yksi monesta syystä miksi en halunnut kuvata tätä väriefilmille oli se, että kun työskentelee väripimiössä joutuu kemikaalien kanssa kosketuksiin, ja en voinut työskennellä pimiössä koska olin raskaana ja imetin. Jos haluaa jatkaa työntekoa ja on perhettä on melkein pakko kääntää kamera itseään ja lähipiiriään kohti. Olen ennenkin työskennellyt teeman parissa, mutta ehkä enemmän perheeni vanhempien sukupolvien kanssa. Olisi kiva nähdä teoksia myös uusilta isiltä.

KM: Miltä tuntuu olla näin henkilökohtainen näyttelyssä?

IT: Se jää nähtäväksi. En tehnyt teoksia sillä ajatuksella että esittäisin niitä, mutta koska olen taiteilija, se mahdollisuus on aina ollut olemassa. Olen tottakai miettinyt teenkö oikein lapsiani kohtaan. Teenkö saman kuin kaikki muut, jotka lataavat lastensa kuvia nettiin? Näen tämän osittain eri asiana, en dokumentoi heidän jokaista askeltaan, jotta voisin julkaista kuvat somessa. Tyttäreni on innoissaan siitä, että hän saa olla mukana näyttelyssä ja olen kysynyt häneltä jos se on ok, ja jos on jokin kuva jota hän ei halua näyttää, olemme ottaneet sen pois.

On olemassa monta hienoa teosta, joissa taiteilijavanhemmat ovat kuvanneet perheitään ja jos esimerkiksi lukee haastatteluita Sally Mannin nyt aikuisista lapsista, he eivät vaikuta liian traumatisoiduilta.

Tekstit jotka ovat kuvien yhteydessä ovat todella henkilökohtaisia, mutta en paljasta mitään isoja salaisuuksia, vaan universaaleja tunteita, joita voi olla kenellä tahansa ja johon moni voi samaistua. Minulla ei ole mitään näiden esittämistä vastaan, mieluummin annan vähän realistisen kuvan lapsuudesta kuin kuvan Instagram-lapsuudesta, jossa kaikki on täydellistä.

KM: Kiitos paljon Ida!